

Силабус курсу
«БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО ТА ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ»

Галузь знань: **02 «Культура і мистецтво»**

Спеціальність: **029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»**

Ступінь вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Освітньо-професійна програма: **«Документознавство та інформаційна діяльність»**

Рік навчання: **2**

семестр: **3**

Кількість кредитів: **5**

мова викладання: **українська**

КЕРІВНИК КУРСУ

ПП: к. е. н., доц. **Возьний Казимир Зіновійович**

Контактна інформація: k.voznyi@wunu.edu.ua

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Актуальність вивчення дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» зумовлена зміною функціонально-інституційної ролі сучасної бібліотеки, формуванням нової бібліотечної філософії інформаційного забезпечення прогресу суспільства – філософії гібридної, а пізніше – цифрової бібліотеки. Завдання курсу полягає в тому, щоб сформувані у студентів системні знання про зміст, специфіку та тренди сучасної бібліотечної діяльності, виробити та розвинути в них навички самостійного застосування новітнього інструментарію організації основних бібліотечних процесів, зорієнтованих на задоволення різнопланових запитів читачів, сформувані основи творчого підходу до розв'язання класичних і тривіальних проблем, що виникають у бібліотечній сфері з використанням нових підходів та автоматизованих систем інформаційного забезпечення бібліотечних процесів (АБІСів). Засвоєння курсу дає можливість студентам набути фундаментальні теоретичні знання і практичні навички щодо ефективного управління бібліотеками різних типів і систем підпорядкування.

Структура курсу

Години (лек./пр.)	Тема	Результати навчання	Завдання
4 / 4	1. Теоретичні засади бібліотекознавства	Знати сутність, завдання й особливості навчальної дисципліни, її категоріальний апарат та усвідомлювати логічну нішу курсу у системі професійних знань. Характеризувати основні функції, завдання, структуру і методи бібліотекознавчих досліджень та розуміти природу їх зв'язку з бібліотечною справою	поточне опитув., тести

4 / 4	2. Історія бібліотек і бібліотечної справи	Освоїти основні аспекти історичного контексту розвитку бібліотечного інституту як соціального феномену людства. Знати основні приклади з історії розвитку бібліотечної справи древності (Александрійська бібліотека, Бібліотека царя Ашшурбаніпала, бібліотека Ярослава Мудрого) та епохи середньовіччя і розуміти цінність цього досвіду для формування сучасної філософії бібліотечних процесів.	поточне опитув., тести
4 / 4	3. Правове регулювання роботи бібліотек в Україні	Знати конституційні права громадян в частині, що стосується їх гарантій на знання, освіту та інформаційне забезпечення. Сформувати навички використання правових важелів та знань у процесі організації роботи бібліотек та бібліотечної діяльності загалом. Засвоїти суть, особливості та сферу застосування Закону України «Про бібліотеки та бібліотечні справи», вміти використовувати дію цього нормативно-правового акту в повсякденній практиці роботи бібліотек	поточне опитув., тести
2 / 2	4. Бібліотека як соціальний інститут. Функції бібліотек	Розуміти функціональну природу бібліотечної інституції, роль, місце та значення бібліотеки в сучасному суспільстві: меморіальна, кумулятивна та комунікаційна функції бібліотек. Освоїти специфіку та особливості роботи бібліотек закладів вищої освіти в умовах інформаційного вибуху: бібліотека як провайдер нового в інформаційній царині, площадка для навчальних, наукових та інших комунікацій усіх стейкхолдерів, інструмент глобального успіху людини.	поточне опитув., тести
2 / 2	5. Види бібліотек (класифікація бібліотек)	Розуміти суть та механізми типологізації та класифікації сучасних бібліотек та різницю між цими двома системними процесами. Знати особливості національної системи класифікації бібліотек за різними, законодавчо визначеними критеріями: за значенням, за змістом, за призначенням. Освоїти передові світові практики та досвід класифікації бібліотек сучасного світу.	поточне опитув., тести
4 / 4	6. Комплектування бібліотечного фонду	Знати організаційно-технологічні основи процесу комплектування бібліотечних фондів, видові особливості формування ресурсів бібліотеки. Освоїти технологію сумарного та	поточне опитув., тести

		інвентарного обліку нових надходжень в бібліотеку, оволодіти основами процесу розстановки та розміщення фондів бібліотеки, аналізувати рівень забезпеченості потреб читачів у різних категоріях інформаційних ресурсів.	
4 / 4	7. Довідково-пошуковий апарат бібліотеки. Каталогізація бібліотечних фондів	Освоїти основні елементи бібліотечної навігації. Знати основи процесу каталогізації бібліотечних фондів та формування довідково-пошукового апарату бібліотеки. Сформувати професійні навички роботи зі різними типами каталогів та картотек а також особливості та відмінності в роботі з картковими та електронними каталогами. Володіти навичками роботи з використанням автоматизованих бібліотечних інформаційних систем	поточне опитув., тести
4 / 4	8. Підготовка кадрів для бібліотек	Розуміти специфіку та основні складові процесу фахової підготовки працівників для бібліотечної сфери. Знати історичні аспекти розвитку національної системи підготовки бібліотечних фахівців. Набути розуміння складових понять «кваліфікаційні вимоги» та «компетентності».	поточне опитув., тести
2 / 2	9. Міжнародні бібліотечні об'єднання та співробітництво	Усвідомити необхідність, засади та організаційні форми бібліотечного співробітництва. Знати специфіку та функціональне призначення різних міжнародних інституцій, що працюють у бібліотечній сфері. Розуміти роль Української бібліотечної асоціації у процесі інформаційної глобалізації та інтеграції національної бібліотечної системи у світовий контекст.	поточне опитув., тести

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Апшай М. В. Регіональні бібліотекознавчі дослідження: стан, проблеми, тенденції : монографія. Київ : Ліра-К, 2020. 228 с.
2. Горбань Ю. І. Зберігання книжкових пам'яток як культурних цінностей у бібліотеках України : монографія. Київ : Ліра-К, 2018. 160 с.
3. Горбань Ю. І. Консервація і зберігання документів : практикум. Київ : Ліра-К, 2020. 156 с.

4. Двозначні таблиці кириличних авторських знаків : на основі зведеного кириличного алфавіту / уклад. : І. А. Кириленко, В. Є. Янчарук. Київ : Ліра- К, 2023. 50 с.
5. Килимистий С. М. Бібліоанімація : посіб. Київ : Ліра-К, 2023. 130 с.
6. Кияниця Є. О. Зв'язки бібліотек з громадськістю в соціокультурному просторі регіону : монографія. Київ : Ліра-К, 2021. 180 с.
7. Кобижча Н. І., Штефан І. П. Універсальна десяткова класифікація як міжнародна інформаційно-пошукова мова класифікаційного типу : навч. посіб. для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Київ : Ліра-К, 2021. 124 с.
8. Копанєва В. О. Бібліотека в середовищі цифрової науки : системно-інтеграційна взаємодія : монографія. Київ : Ліра-К, 2020. 322 с.
9. Матвієнко О. В., Цивін М. Н., Гуменчук А. В. Сучасні концепції документно-інформаційної науки: підготовка фахівців за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» : навч.-метод. посіб. Київ : Ліра-К, 2021. 140 с.
10. Медведєва В. М. Книга в культурі України: сучасний дискурс : практикум. Київ : Ліра-К, 2017. 76 с.
11. Медведєва В., Шендрик О. Міжнародне співробітництво публічних бібліотек України : монографія. Київ : Ліра-К, 2020. 248 с.
12. Онищук М. І., Татарінова Л. В. Індустрія книги у світі: особливості та тенденції розвитку : монографія. Київ : Ліра-К, 2021. 262 с.
13. Палеха Ю. І. Інформаційна культура особи, суспільства, організації : монографія. Київ : Ліра-К, 2022. 404 с.
14. Палеха Ю. І., Іванова І. О., Черепуха Л. О. Бібліотечне фондознавство : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2022. 276 с.
15. Палеха Ю. І., Мурейко Н. В., Оксіюк О. Г. Документально-інформаційні комунікації : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2021. 386 с.
16. Палеха Ю. І., Смолівик І. В., Геращенко М. В. Стандартизація в документально-інформаційній, бібліотечній, архівній та видавничій справі : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2021. 220 с.
17. Сенченко М. І. Бібліографія країн світу. Київ : Ліра-К, 2023. 306 с.
18. Сенченко М. І., Сенченко О. М. Від ери Гутенберга до ери Цукерберга...Переваги і недоліки сприйняття друкованого та електронного тексту. Київ : Ліра-К, 2021. 128 с.
19. Швецова-Водка Г. М. Вступ до бібліографознавства : навч. посіб. Київ : Кондор, 2020. 216 с.
20. Швецова-Водка Г. М. Загальне бібліографознавство : навч.-метод. посіб. Київ : Кондор, 2020. 203 с.

21. Шипота Г. Є. Бібліографічна діяльність : практикум. Київ : Ліра-К, 2020. 176 с.
22. Lankes, R. David. The New Librarianship Field Guide. MIT Press, 2020.
23. Baker, David, and Wendy Evans (Eds.). Libraries, Digital Information, and COVID: Practical Applications and Approaches. Routledge, 2021.
24. Willingham, Theresa S., and Todd A. Digby. Library Makerspaces: The Complete Guide. Rowman & Littlefield, 2020.
25. Elmborg, James. Critical Information Literacy: Theory and Practice. ACRL, 2020.
26. Fister, Barbara. Reinventing the Academic Library. American Library Association, 2021.
27. Radford, Marie L., et al. Library Conversations: Reclaiming Interpersonal Communication Theory for Understanding Professional Encounters. ALA Editions, 2021.
28. Weber, Lily, and Jessica Stern. Digital Transformation and Libraries: Tools and Technology Applications. Springer, 2020.
29. Harris, Sophie. Information Ethics and the Library Profession. ABC-CLIO, 2022.
30. Seadle, Michael, and Kai Uwe Werner (Hrsg.). Handbuch Bibliotheksmanagement. De Gruyter Saur, 2021.
31. Balzer, Wolfgang, et al. Bibliothekswissenschaft: Eine Einführung. Springer, 2020.
32. Schmidt, Barbara. Digitale Bibliotheken und Bibliotheksentwicklung. Springer Gabler, 2021.
33. Wagner, Stephan. Bibliotheken im Wandel: Neue Perspektiven für das Informationszeitalter. V&R Unipress, 2020.
34. Fischer, Bruno, and Jonas Pöhlmann. Wissenschaftliche Bibliotheken: Strukturen, Herausforderungen und Strategien. De Gruyter, 2022.
35. Graf, Rolf. Bibliotheken und Informationsgesellschaft: Aktuelle Trends und Entwicklungen. Nomos Verlag, 2021.
36. Fröhlich, Annemarie, and Daniel Schulz. Öffentliche Bibliotheken in der digitalen Transformation. Transcript Verlag, 2020.
37. Thiele, Max. Bibliotheksgeschichte und ihre Bedeutung für die Zukunft der Bibliotheken. De Gruyter Saur, 2021.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу

деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом при оцінюванні. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Поточне оцінювання – визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять 1-8 (кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття)	Модульний контроль 1 - проводити в системі Moodle в позааудиторний час (теми 1-5)	Поточне оцінювання – визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять 9-15 (кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття)	Модульний контроль 2 - проводити в системі Moodle в позааудиторний час (теми 6-9)	Оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час тренінгу	Самостійна робота оцінюється за стобальною шкалою з урахуванням вагових коефіцієнтів обох її складових: якість написання (50%) і якість захисту (50%). Кінцева оцінка визначається як середнє арифметичне з 2 оцінок за самостійну роботу	Оцінка екзаменаційної роботи включає: 2 теоретичні питання по 30 балів, 40 балів за тестову частину екзамену

Шкала оцінювання

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре

C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом